

Hanna Mansikka
Suvi Tokola

Kokemuksia kamarimusiikin ohjaamisesta
viululle ja pianolle

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Musiikkipedagogi
Musiikin koulutusohjelma
Opinnäytetyö
18.10.2011

Tekijät Otsikko	Hanna Mansikka ja Suvi Tokola Kokemuksia kamarimusiikin ohjaamisesta viululle ja pianolle
Sivumäärä Aika	31 sivua + 1 liite 18.10.2011
Tutkinto	Musiikkipedagogi
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	musiikkipedagogiikka
Ohjaajat	sellonsoiton lehtori Tapani Heikinheimo säestäjä Naoko Ichihashi opinnäytetyön ohjaaja, lehtori Minna Muukkonen opinnäytetyön ohjaaja, lehtori Annu Tuovila
<p>Opinnäytetyömme käsittelee viulu-piano-duon ohjausta peruskurssi 3:n tasoille oppilaille. Halusimme saada kokemusta kamarimusiikin opetuksesta ja sen tuomista haasteista. Millaista on opettaa useampaa oppilasta yhtä aikaa?</p> <p>Käytännön osuus toteutettiin syksyllä 2010 Lauttasaaren musiikkiopistossa, jossa ohjasimme viulu-piano-duoa. Oppitunteja oli yhteensä seitsemän. Projektin huipennuksena oli Aikamatka teemainen konsertti, jossa soitimme myös itse. Konsertin taltiointi on opinnäytetyön liitteenä.</p> <p>Haasteena oli löytää sopivia kappaleita peruskurssi 3:n tasoille kamarimuusikoille. Koska huomasimme, että kyseisiä luetteloita ei ollut saatavilla, teimme opinnäytetyön osaksi ohjelmistoluettelon sen tasoille viulu-piano-duoille. Lisäsimme ohjelmistoluetteloon jokaisesta kappaleesta muutaman arvioivan kommentin.</p> <p>Työmme kirjallisessa osiossa tarkastelemme asettamiamme tavoitteita, käytännön asioiden hoitamista, kuvaamme projektin etenemisen ja pohdimme lopputulosta.</p> <p>Työmme on kohdistettu musiikkipedagogeille, opettajiksi valmistuville sekä muuten kamarimusiikista kiinnostuneille.</p>	
Avainsanat	kamarimusiikki, piano-viulu-duo, opetus, ohjelmistoluettelo, konsertti

Authors Title	Hanna Mansikka and Suvi Tokola Experiences of Teaching Chamber Music for Violin and Piano
Number of Pages Date	31 pages +1 appendix 18 October 2011
Degree	Bachelor of Music Education
Degree Programme	Classical Music
Specialisation option	Music Education
Instructors	Tapani Heikinheimo, Ph.D. in Music Naoko Ichihashi, Accompanist Minna Muukkonen, Ph.D. in Music Annu Tuovila, Ph.D. in Music
<p>Our thesis deals with teaching a violin and piano duo. We wanted to gain experience from teaching chamber music and the challenges that it contains. What is it like to teach more than one student at the same time?</p> <p>During fall 2010 we began to teach a violin and piano duo at Lauttasaari Music Institute. We gave seven lessons in total. The project climaxed with a concert where we and our students performed a selection of music with the theme of time travel. Our thesis includes a recording of the concert.</p> <p>It was challenging to find suitable pieces of music for our students. When we noticed that there are no catalogues of repertoire for violin and piano duos, we decided to compile one as part of final project and wrote a short description of each piece of music.</p> <p>In the written report, we analyze our goals, report on how the daily routines were taken care of, describe the progress of this project and reflect on the outcome.</p> <p>Our thesis is aimed at music pedagogues, teachers that have recently graduated and anybody who is interested in chamber music.</p>	
Keywords	chamber music, violin and piano duo, teaching, catalogue of repertoire, concert

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Ennen opetusta	3
2.1	Ryhmän kokoonpanon valinta ja opetuksen tavoitteet	3
2.2	Ohjelmiston etsiminen	3
3	Käytäntö	5
3.1	Musiikkioppilaitoksen valinta	5
3.2	Ohjelmiston valinta	5
3.3	Ohjauksen suunnittelu ja toteutus	6
4	Projektin eteneminen	7
4.1	Ensimmäinen tunti 9.9.2010, yhteinen vetovastuu	7
4.2	Toinen tunti 16.9.2010, Hannan vetovastuu	7
4.3	Kolmas tunti 23.9.2010, Suvn vetovastuu	8
4.4	Neljäs tunti 30.9.2010, Hannan vetovastuu	9
4.5	Viides tunti 7.10.2010, Suvn vetovastuu	10
4.6	Kuudes tunti 21.10.2010, kenraaliharjoitus, yhteinen vetovastuu	11
4.7	Seitsemäs tunti, 28.10.2010, konsertti	12
5	Projektin päätyttyä	14
5.1	Ajatuksiamme projektin kulusta	14
5.2	Oppilaidemme ja opettajan ajatuksia projektin kulusta	14
5.3	Mitä olisimme voineet tehdä toisin?	15
5.4	Jos opetus olisi jatkunut, mitä olisimme tehneet	16
6	Ohjelmistoluettelo ja sen laatiminen	18
6.1	Tarve ohjelmistoluettelolle	18
6.2	Ohjelmistoluettelon laatiminen	18
6.3	Ohjelmistoluettelo	19
7	Loppusanat	30
	Lähteet	31

Liitteet

Liite 1. Tallenne Aikamatka-konsertista 28.10.2010

1 Johdanto

Olemme soittaneet aiemmin kamarimusiikkia samassa pianotriossa. Pidämme molemmat todella paljon yhteissoitosta, joten meillä oli yhteisenä kiinnostuksen kohteena myös kamarimusiikin ohjaaminen. Koemme kamarimusiikin hyvin arvokkaana osana musiikinopetusta ja sen puitteissa on hieno tilaisuus tarjota oppilaille sosiaalista kanssakäymistä ikätovereiden parissa. Musiikkiopisto-opinnot tuntuvat monista yksinäiseltä, kuten Tuovilan tekemä tutkimus osoittaa (Tuovila 2003, 171) ja siksi onkin erityisen tärkeää luoda oppilaille kontakteja harrastuksen parista. Kamarimusiikin ohjaaminen on myös hyödyllinen taito työelämässä, mutta koulutusohjelmaamme ei kuulu kamarimusiikin ohjausta, joten aloimme ottaa selvää tällaisista mahdollisuuksista. Päätimme lähteä perehtymään siihen opinnäytetyön tiimoilta. Tämän opinnäytetyön tehtäväksi muodostui kamarimusiikin ohjaaminen viulu-piano-duolle.

Halusimme saada laajempaa käsitystä kamarimusiikin opettamisen eri muodoista. Millaista on opettaa yhdessä? Mitä täytyy ottaa huomioon, kun oppilaita onkin useampia? Koulutusohjelmamme opetusharjoittelu on keskittynyt enemmän yksityisopetukseen, joten oli kiva lähteä kokeilemaan, minkälaista on ohjata kamarimusiikkia. Kamarimusiikissa täytyy ottaa huomioon, että jokainen oppilas saa opetusta tasavertaisesti sekä yhdessä että henkilökohtaisesti.

Pääsimme opettamaan Lauttasaaren musiikkiopistoon peruskurssi 3:n tasoista viulu-piano-duoa. Ohjasimme tunnit vuorotellen yksin, jolloin toisella meistä oli mahdollisuus tehdä havaintoja ja muistiinpanoja opetuksesta ja tunnelmasta. Videoimme tunnit, jotta saatoimme myöhemmin palata tarkastelemaan tuntitilanteita. Käytettävissämme oli yhteensä seitsemän tuntia, joihin meidän piti tiivistää tavoitteemme ja opetuksemme. Viimeiselle tunnille järjestimme konsertin, jossa soitimme oppilaidemme kanssa vuorotellen peruskurssi 3:n tasoisia kamarimusiikkikappaleita. Aiheenamme konsertissa oli Aikamatka, joka sisälsi musiikin aikakaudet barokista uuteen musiikkiin. Konsertin äänite löytyy liitteenä. Projekti sujui hyvin tiiviistä aikataulusta huolimatta, ja saimmekin paljon hyvää sekä rakentavaa palautetta oppilailtamme ja toiselta opettajalta.

Huomasimme, että peruskurssi 3:n tasoille kamarimusiikoille ei löytynyt kamarimusiikin ohjelmistoluetteloja, joten halusimme liittää sellaisen

opinnäytetyöhömmme. Arvioimme kappaleita pedagogisesta näkökulmasta ja kirjoitimme omia ajatuksiamme niiden tulkinnasta ja tekniikasta sekä soitannollisista haasteista. Kamarimusiikki kuuluu olennaisena osana Musiikkioppilaitosten opetussuunnitelmiin, ja haluammekin vastata työelämän haasteisiin olemalla monipuolisempia opettajia.

2 Ennen opetusta

2.1 Ryhmän kokoonpanon valinta ja opetuksen tavoitteet

Ryhmän ohjaukseen perehtymisen aloitimme etsimällä opinnäytetöitä, jotka olisi tehty samankaltaisesta aiheesta. Saimmekin yhdestä opinnäytetyöstä (Antikainen, Harjula & Äyräväinen 2009) hyviä vinkkejä siihen, mitä käytännön asioita kannattaa ottaa huomioon kun lähtee kokoamaan kamarimusiikkiryhmää. Lisäksi saimme ideoita muun muassa harjoitteiden tekemisestä oppilaiden kanssa. Asetimme tavoitteeksemme käyttää joka tunnista osan erilaisiin harjoituksiin, jotka valmentavat oppilaita kamarimuusikoilta vaadittaviin taitoihin. Tärkeinä pitämiämme aiheita olivat imitointi, nyanssit, katsekontakti, toisten kuunteleminen, rytmikka sekä musiikillisen jatkumon toteutuminen.

Seuraava päämäärämme oli miettiä millaisen ryhmän haluamme muodostaa ja minkälaista materiaalia haluamme sillä soitattaa. Aluksi pohdimme pianotrioin muodostamista, mutta ohjaamisen aloittaminen piano-viulu -duon kanssa tuntui luontevimmalta, sillä siinä voisimme keskittyä parhaiten yhteismusisointiin meille molemmille tutuilla soittimilla. Koska toinen meistä on viulisti ja toinen pianisti, saisimme toisiltamme hyödyllisiä tietoja myös soittoteknisissä asioissa.

Halusimme lisäksi tuoda toisen näkökulman siihen ajatukseen, että pianisti toimii aina viulistin säestäjänä. Usein soitettava materiaali on kuitenkin kamarimusiikillista. Erityisesti monissa sonaateissa viululla ja pianolla on täysin tasavertaiset stemmat.

Soittajien toivotun tason päätimme asettaa peruskurssi 3:een, koska silloin heillä olisi jo oman soittimensa perustekniikka hallussa ja näin ollen paremmat edellytykset keskittyä yhteissoittoon. Meidän projektimme rajallisen ajan takia oli myös tärkeää, että he osaisivat lukea nuotteja jo hyvin.

2.2 Ohjelmiston etsiminen

Ohjelmistoa lähdimme etsimään ensin ohjelmistoluetteloista kamarimusiikin kohdalta. Pian meille kävi kuitenkin ilmeiseksi, että kamarimusiikista ei löydy ohjelmistoluetteloita, jotka sopisivat meidän kokoonpanollemme. Päätimme siis laajentaa etsintäämme luetteloituun viuluohjelmistoon. Kävimme läpi kaikki Ruoholahden konservatorion kirjastosta sekä Sibelius-Akatemian kirjastosta

löytämämme nuotit, jotka oli mainittu Musiikkioppilaitosten liiton peruskurssi 3:n ohjelmistoluettelossa. Lisäksi tutustuimme Fimicin tarjontaan. Hyviä ehdotuksia ohjelmistoon saimme myös Länsi-Helsingin musiikkiopiston rehtorilta Riitta Poutaselta, joka listasi meille peruskurssi 3:n tasoisia teoksia, jotka ovat kamarimusiikillisia.

Emme voineet tehdä päätöksiä ohjelmiston suhteen ennen kuin saisimme tietoa tulevien oppilaidemme soittotaidoista, mutta soitimme kuitenkin löytämäämme ohjelmistoa läpi. Teimme samalla muistiinpanoja ohjelmistoluetteloa varten, jonka olimme päättäneet koota.

3 Käytäntö

3.1 Musiikkioppilaitoksen valinta

Mietimme, mikä musiikkiopisto olisi meille sopiva sijainniltaan. Ensimmäinen vaihtoehtomme oli Lauttasaaren musiikkiopisto, joka on arvostettu musiikkipiireissä ja josta tunsimme pianonsoiton opettajan Taru Myöhänen-Mäkelän. Kysyimme häneltä kiinnostusta yhteistyöhön. Hänellä olikin heti mielessä oppilaat, jotka sopisivat ohjaukseemme. Tämän jälkeen otimme yhteyttä myös viulunsoiton opettajaan, jolta kysyimme, antaisiko hän oman oppilaansa ohjaukseemme. Hänkin antoi luvan yhteistyöhön ja koska kaikki järjestyi hienosti Lauttasaaren musiikkioppilaitoksen kanssa, emme nähneet tarpeelliseksi kysyä muualta. Pianonsoiton opettaja Myöhänen-Mäkelä kysyi puolestamme musiikkiopiston rehtorilta mahdollisuutta kamarimusiikin ohjaamiseen heidän tiloissaan, ja hänkin suostui mielellään yhteistyöhön.

3.2 Ohjelmiston valinta

Sovimme Lauttasaaren opettajien kanssa, että menemme kuuntelemaan tulevien ohjattaviemme soittotunteja, jotta saisimme kuvan oppilaiden soittotaidosta. He olivat suorittamassa keväällä 2010 peruskurssi 3:a, joten sovimme, että viulistin tapauksessa menemme kuuntelemaan hänen kurssiaan. Pianistin kanssa sovimme tuntitapaamisesta, jossa kuulisimme hänen soittoaan. Nämä kuuntelukerrat olivat ensiarvoisen tärkeitä molemmille osapuolille, koska näin saimme nähdä toisemme ja jutella tulevasta syksystä sekä tärkeimpänä kuulla heidän soittoaan.

Halusimme sisällyttää ohjelmistoon mahdollisimman monipuolisia kamarimusiikillisia kappaleita. Pidimme tärkeänä, että molempien instrumenttien stemmat olisivat kamarimusiikillisia ja samaa vaatimustasoa.

Päätimme järjestää ohjauksen päätteeksi konsertin, jonka teemana oli Aikamatka. Suunnittelimme, että soitamme yhdessä vuorotellen oppilaidemme kanssa ainakin yhden kappaleen jokaisesta valitsemastamme aikakaudesta. Näin saisimme koottua monipuolisen ohjelmiston, jossa aikakaudet barokista uuteen musiikkiin käytäisiin lävitse.

Monipuolisuuden ja kamarimusiikillisuuden lisäksi otimme huomioon Lauttasaaren opettajien toiveet tulevasta ohjelmistosta. Päädyimme soittamaan Händelin E-duuri ja

Haydnin D-duuri sonaatit, Glieren Romanssin, Melartinin menueton, Kuusiston Preludin ja Williamsin teeman Schindlerin listasta. Soitimme kappaleet konsertissa vuorotellen.

3.3 Ohjauksen suunnittelu ja toteutus

Tavoitteenamme oli ohjata puolitoistatuntia joka viikko koko syyslukukauden 2010, jolloin saisimme kokoon riittävän laajan konserttiohjelmiston ja ehtisimme opettaa valitsemamme harjoitteet. Suvn raskauden takia jouduimme kuitenkin tiivistämään hieman aikatauluamme. Päädyimme ohjaamaan syyskuun puolivälistä lokakuun loppuun, jolloin käytössämme oli seitsemän viikkoa ohjaukseen. Lisäksi aikataulun yhteensovittaminen oli yllättävän hankalaa, joten pidimme vain tunnin mittaisia opetustunteja viikoittain. Näin tiiviin aikataulun vuoksi meiltä jäi lähes kokonaan opettamatta suunnittelemamme harjoitteet, joten keskityimme suurimmalta osin ohjelmiston soitattamiseen ja ohjaamiseen.

4 Projektin eteneminen

Pidimme ohjaustuntimme niin, että vuorottelimme vetovastuuta viikoittain lukuun ottamatta ensimmäistä tuntia sekä kahta viimeistä tuntia, jotka oli varattu kenraaliharjoitukseen ja konserttiin. Vuorotellen opetettaessa toiselle jäi aikaa kirjoittaa muistiinpanoja sekä videoita opetusta. Videot olivat meille ensiarvoisen tärkeä apuväline ja muistin virkistäjä kirjoittaessamme opinnäytetyöhömmä ohjaamisesta. Oli myös hyvä nähdä oikea tilanne opettamisesta, kun saimme palautetta ohjaavilta opettajiltamme. Näin he pystyivät kertomaan konkreettisia asioita, missä voisimme parantaa opetustamme ja missä olimme onnistuneet.

4.1 Ensimmäinen tunti 9.9.2010, yhteinen vetovastuu

Halusimme jutella ja tutustua ensimmäisellä tunnilla, ennen kuin aloittaisimme opetuksen. Kerroimme kukin toiveemme ja odotuksemme yhteistyöstä. Tytöt odottivat erilaisia ja ehkä hieman rennompia tunteja kuin heidän omat soittotutintinsa ovat. Meillä oli samanlaiset toiveet. Aikaa oli kuitenkin melko vähän siihen nähden, että meidän piti järjestää lopussa konsertti, jossa esittäisimme jokaisesta aikakaudesta ainakin yhden kappaleen. Lähdimme kuitenkin innoissamme projektiin, sillä olihan tämä molemmille vaihtelua tavallisesta.

Olimme tietoisia, että oppilaamme soittaisivat kesän aikana Händelin E-duuri sonaattia, ja odotimme mielenkiinnolla kuulevamme sen. Duo oli saanut sonaatin ensimmäisestä osasta esityskelpoisen, jolloin pääsimme heti opettamaan heitä. Olimme suunnitelleet ensimmäiselle tunnille muutamia harjoitteita, joissa kuulisimme heidän musikaalisuuttaan ja yhteissoitannollisuuttaan; imitointia, musiikillista jatkumoa sekä rytmin vaihtelua sovitun mukaan. Nämä suunnitellut harjoitteet jäivät kuitenkin tekemättä, koska keskityimme tutustumisen jälkeen sonaattiin.

4.2 Toinen tunti 16.9.2010, Hannan vetovastuu

"- - nuorempien kamarimuusikoiden kanssa on hauska tehdä erilaisia harjoituksia ja kokeiluja." (Aho 2009, 75)

Hanna oli suunnitellut tunnin alkuun harjoitteita kappaleesta "Maijal oli karitsa", jota hän pyysi soittamaan erilaisin karaktereillä. Aluksi he soittivat kappaleen melodiaa yhtä

aikaa, mikä sujui hyvin. Tämän jälkeen tytöt vuorottelivat soittamista niin, että toinen soitti ensin sovitut tahdit ja tarjosi tämän jälkeen toiselle soittovuoroaan ilman taukoa. Tällä pyrittiin saamaan sujuva musiikillinen jatkumo. Muutaman yrityksen jälkeen tämä sujui melko hienosti. Lisäksi pyysimme heitä soittamaan vihaisen kuuloisesti, jolloin heitä piti hieman kannustaa aggressiiviseen soittoon. Sen sijaan lempeästi ja mahdollisimman kauniisti soittaminen onnistui heti hienosti. Viimeisenä heidän piti soittaa erilaisissa rytmeissä ja taukojen kanssa tätä samaa sävelmää. Näin he saivat myös improvisoida.

Seuraavaksi oli Reinhold Glieren Romanssin vuoro. Tytöt olivat opetelleet kappaletta omilla soittotunneillaan, mutta eivät olleet soittaneet vielä yhdessä. Alku oli hieman tahmeaa, ja Hanna kehottikin pyrkimään sujuvuuteen oikeiden äänien sijaan. Romanssin alkuja jouduttiin ottamaan muutaman kerran uudestaan, koska viulistin lähtö heikolla tahdinosalla tuotti hankaluuksia. Kun tahtien alut alkoivat sujua, Hanna pyysi soittajilta enemmän tulkintaa. Kappale on yltiöromanttinen ja mahdollistaa käyttämään paljon nyansseja, joita Hanna pyysikin tuomaan rohkeasti esiin jo kappaleen alkuvaiheilla. Hanna kiinnitti huomiota rentouteen, jolla oppilaat saisivat vapautta soittamiseen.

Händelin E-duuri sonaatin ensimmäinen osa Largo sujui hyvin ensi kuulemasta lähtien. Soitto oli kuitenkin hieman tylsän kuuloista ja siksi Hanna pyysi liioittelemaan jokaista nyanssia niin paljon kuin tytöt vain osaisivat. Kappale alkoi kuulostaa tämän jälkeen ihan erilaiselta. Kuuntelimme tyttöjen kanssa liioitellun version videolta heti soiton jälkeen, jolloin he totesivat itsekin, ettei se kuulostanut liioitellulta vaan juuri sopivalta. Lopuksi tytöt ottivat ensimmäisen osan loppua muutaman kerran uudelleen, koska samanaikaisuudessa oli epätarkkuutta. Tämä korjaantuikin jonkin verran.

4.3 Kolmas tunti 23.9.2010, Suvin vetovastuu

Tytöt olivat jo harjoittelemassa kun saavuimme ja he olivat harjoitelleet yhdessä kerran myös keskenään. He soittivat Romanssin kokonaan, vaikka pianistilla oli keskivaiheilla hankaluuksia stemmansa kanssa. Tämä kohta olikin erityisen vaativa paikka kappaleessa. Viulisti osasi kuunnella hienosti pianistia ja odottaa tätä, jos he soittivat eri kohdissa. Suvi painotti sujuvuutta, jotta kappale etenisi hallitusti vaikka se olikin vielä alkuvaiheessa. Kun tytöt pääsivät sujuvasti etenemään, Suvi alkoi harjoittaa nyanssien eri voimakkuuksia, joita tässä kappaleessa oli monessa kohdassa. Suvi puhui

myös soolon vuoroittaisesta tarjoamisesta, jotka tulivatkin hyvin esiin silloin kun haettiin vahvempia nyansseja. Näiden jälkeen tytöt ottivat toisen läpimenon, jolloin Suvi kehotti soittamaan tunteella ja eläytyen kappaleen mahdollistamiin nyanssivaihteluihin. Viulistia pyydettiin käyttämään enemmän vibratoa ja soittamaan pitkät äänet käyttäen koko jouta. Tarkistimme intonaatiota soinnin puhtauden ja kirkkauden vuoksi, ja että saisimme sointiin enemmän volyyymia. Aho kirjoittaakin kirjassaan, että intonaatiolla *"- -voi vaikuttaa moneen ilmaisulliseen asiaan, kuten sointiväriin ja soiton kantavuuteen, sen parissa työskennellään koko ajan - -"* (mts. 125)

Toisena kappaleena tytöt soittivat Händelin sonaatin ensimmäisen osan. Alku lähti hieman takellelleen ja pianistilla oli vaikeuksia pysyä mukana yhteissoitossa, joten Suvi pyysi soittamaan sen uudestaan. Viulisti soitti huomattavasti enemmän nyansseja kuin edellisellä viikolla. Hän oli soittanut kyseistä kappaletta paljon myös omalla soittotunnillaan, joten pianistilla oli ihan odotetusti hankaluuksia stemmansa kanssa. Suvi pyysi pianistia kuuntelemaan viulistia ja imitoimaan häntä nyanssien käytössä. Molempia kehoitettiin soittamaan paljon rohkeammin ja kerroimme myös, että kuulijalle välittyy vain osa soittajan tulkinnasta. Näin ollen liioittelua on harvoin liikaa.

4.4 Neljäs tunti 30.9.2010, Hannan vetovastuu

Neljäs tunti alkoi Händelin sonaatilla. Tytöt olivat harjoitelleet myös toista osaa, joka oli tulossa päätöskonserttiin. Hanna soitatti alkua pari kertaa, jotta se saataisiin aloitettua yhtä aikaa. Heitä pyydettiin tuomaan fraaseja enemmän esiin, jolloin niistä tulisi ehyitä kokonaisuuksia. Hanna kehotti pianistia soittamaan rohkeammin, koska myös hänellä oli mahdollisuus vivahteikkaaseen soittoon, vaikka hän ei ollutkaan solistisessa osassa. Tämä parantui huomattavasti muutamalla harjoituksella. Pianisti soitti yksin nämä kerrat, että hän kuulisi oman soittonsa kunnolla.

Sonaatin toisesta osasta soitimme sen verran, että saimme kuulokuvaa kokonaisuudesta. Suvi auttoi pianistia oikean käden stemmassa, jolloin pianisti soitti vain bassoa. Näin hän sai mahdollisuuden kuulla sekä omaa stemmaansa tulkinnan kanssa että viulistin kanssa yhteen soitettuna.

Annoimme tässä välissä Ilkka Kuusiston Preludin ja Fuugan nuotit, jotta he saisivat tutustua siihen. Soitimme kappaleen oppilaille antaaksemme heille kuulokuvan uudesta kappaleesta.

Viimeisenä kappaleena tytöt soittivat Romanssin. Tämä taisi olla heille erityisen mieluinen kappale, koska he olivat edistyneet siinä todella paljon. Vaikka heillä katkesikin kappale pariin otteeseen, Hanna kehotti menemään eteenpäin ja yksinkertaistamaan pianistin stemmaa. Hanna pyysi pianistia soittamaan melodiaa, jos ei saanut muuten kappaleesta kiinni. Hän korosti heille yhtäaikaisen hengityksen merkitystä, jolla saadaan kappale soimaan luontevasti yhteen. Tälläkin tunnilla otettiin esiin monivivahteinen nyanssien käyttö, jolle tämä Romanssi antoi paljon mahdollisuuksia. Hanna pyysi Suvia soittamaan viulistin kanssa kappaleen alusta loppuun, jotta pianisti saisi kuulokuvan rohkean tulkinnan käytöstä sekä siitä mihin sen käyttö mahdollistaa. Lopputunnista Hanna opetti viulistille ja Suvi pianistille heidän stemmojaan.

4.5 Viides tunti 7.10.2010, Suvin vetovastuu

Aloitimme viidennen tunnin Händelin sonaatin toisella osalla Allegrolla. Koska aikaa oli rajallisesti, jouduimme keskittymään kappaleen sujuvuuteen. Tytöt soittivat Allegron melko hyvin yhteen, paria katkoa lukuun ottamatta. Kuulimme selvästi, että tämä kappale oli viulistille tutumpi ja se sisältyikin hänen henkilökohtaiseen ohjelmistoonsa. Pianisti oli saanut oman stemmansa vain pari viikkoa aikaisemmin. Suvi pyysi pianistia soittamaan rohkeasti viulistin mukana, koska viulisti saattoi olla vähän edellä. Tämän ongelman voittamiseksi kannustimme heitä jälleen hengittämään yhdessä. Lisäksi kehoitimme pianistia kuuntelemaan viulistia tarkasti ja ennakoimaan, ettei hän jäisi soitossaan jälkeen.

Suvi pyysi pianistilta, että hän yrittäisi olla koko ajan hieman viulistia edellä. Hän tekikin työtä käskettyä, mutta ajoitus ei sujunut aiempaa paremmin, sillä nyt hän alkoi soittaa paljon viulistia edellä. Aho (2009, 202) kertoo kirjassaan, että muut soittajat pysyvät helposti mukana, jos pianistilla svengaa hyvin. Harjoitimmekin tätä asiaa jonkin aikaa, kunnes muutaman yrityksen jälkeen kappale alkoi sujua yhteen niin, että se alkoi hengittää ja kummatkin olivat iskuilla yhtä aikaa.

Näiden harjoitusten jälkeen Suvi kiinnitti enemmän huomiota nyansseihin. Kappale vaati enemmän hiljaista nyanssia tempon nopeuden vuoksi, ettei se alkaisi kuulostaa raskaalta. Pianistia Suvi neuvoi soittamaan kevyemmin ja irtonaisemmin, jotta kappaleeseen tulee ilmavuutta. Se auttaa myös hallitsemaan nopeaa tempo paremmin.

Lopuksi kuulumme Kuusiston Preludia, jota tytöt alkoivat soittaa hieman epäröiden, koska he eivät olleet ehtineet soittaa sitä vielä yhdessä. Alku meni hienosti, mutta kappaleen loppuosaa he eivät vielä osanneet kovin sujuvasti. Rytmä oli haastava, joten sen kanssa oli joitakin ongelmia. Haastavinta oppilaille oli soittaa oman stemmansa rytmikuviot niin, ettei jää kuuntelemaan liiaksi toista ja mene sekaisin rytmissä. Suvi soitti pianistille malliksi osan kappaleesta, jotta hän saisi rytmistä kuulokuvan. Selitimme, että tämä kappale vaatii koko kehon mukana oloa, jotta rytmi olisi iskevä ja tarkka. Annoimme heille edellisellä tunnilla myös Fuugan nuotit, mutta ehdimme harjoitella vain Preludia ja päätimme jättää Fuugan pois myös konsertista.

4.6 Kuudes tunti 21.10.2010, kenraaliharjoitus, yhteinen vetovastuu

Pyysimme oppilaiden vanhempia ja opettajia kuuntelemaan kenraaliharjoitusta, jotta tytöt saisivat esiintymiskokemusta ja varmuutta konserttiin. Sinne saapuivat ainoastaan oppilaiden isät, mutta hekin olivat hyvä harjoitusyleisö. Tytöt olivat valmistautuneet hienosti esiintymiseen ja kappaleet olivat edistyneet kahdessa viikossa paljon.

Ensimmäisenä he soittivat Händelin sonaatin ensimmäisen ja toisen osan. Händelillä oli turvallista aloittaa, koska sen ensimmäinen osa oli kaikkein parhaimmassa kunnossa. Tytöt löysivät siihen barokin kevyttä ja ilmavaa tunnelmaa, mitä olimme harjoitelleetkin. Toinen osa oli tempoltaan hiukan hitaampi, mitä se oli aiemmin ollut, mutta se sujui varmasti. Myös hieman epävarmemmat kappaleet Glieren Romanssi ja Kuusiston Preludi toimivat kokonaisuutena hyvin. Näiden kappaleiden onnistuminen oli paljon viulistin tarkkaavaisen seuraamisen tulos, sillä hän osasi taitavasti peittää pianistin virheitä odottamalla häntä tai ottamalla kiinni tempossa, jos he olivat ajautuneet erilleen.

Kenraaliharjoitusten jälkeen meillä oli vielä aikaa hioa joitakin kohtia. Menimme suoraan Händelin toiseen osaan, johon pyysimme mahtipontisempaa ja reippaampaa otetta. Myös liikkuvuutta harjoiteltiin niin, että he soittaisivat koko vartalollaan, eikä vain sormillaan. Kiinnitimme huomiota myös katsekontaktiin, joka on yksi kamarimusiikin tärkeimmistä asioista, jolloin sekä alut että loput onnistuisivat halutusti. Romanssin tempo oli melko nopea ja rytmi oli turhan tasainen, mihin kiinnitimme heti huomiota. Yritimme saada tyttöjä vapautumaan soitossaan, jotta kappaleen ilmavuus tulisi esiin. Pyysimme heitä liikkumaan soittoasentoissaan, jotta keskittyminen kohdistuisi enemmän tulkintaan. Puhuimme soolon vaihdoksista, jolloin toisen

väistyessä soolosta toinen ottaisi rohkeasti solistin paikan. Soitimme tytöille malliksi tällaisen kohdan, jotta he saisivat kuulokuvan neuvoistamme. Tämän jälkeen he saivat itse soittaa saman kohdan, joka oli tulkinnaltaan jo paljon selkeämpi ja rohkeampi. Viulistia rohkaisimme runsaampaan vibraton käyttöön ja kallistamaan jouta niin, että hän saisi huippukohtiin enemmän joutua kielelle ja siten vahvemman ääneen. Pianistia kehoitimme viemään tempoja rohkeasti eteenpäin omassa soolossansa, koska viulistilla on kyseisessä kohdassa vain pitkiä ääniä. Lopussa viulisti sai ottaa vapauden leikitellä soolollaan ja pianisti vetäytyi enemmän taustalle. Hanna pyysi viulistia soittamaan myös liikkuen ilman nuotteja, jotta hän voisi keskittyä täysin tulkintaan ja kauniiseen ääneen. Puhuimme tytöille ulkoa opettelun tärkeydestä, jolloin aivot työstävät alitajuisesti kappaletta sen soidessa päässä. Näin tulkinta saa varmuutta, kun ei tarvitse miettiä teknisiä asioita.

Viimeisenä kuulimme Preludia. Siinä olikin vielä aika paljon tekemistä, koska olimme soittaneet sitä aiemmin vasta yhdellä tunnilla. Otimme heti puheeksi tempon, joka oli ollut turhan nopea. Tämä oli tärkeää, koska kappale oli tytöille hieman vaikea. Näin saimme rauhoitettua ja helpotettua sitä tempon hillitsemisellä. Rythmi oli todella haasteellinen lähes koko kappaleen ajan, joten kävimme läpi haastavia paikkoja vuorotellen molemmilla soittimilla. Helpotimme pianistin stemmaa poistamalla joitakin ääniä, jotka eivät olleet melodisesti ja rytmisesti tärkeässä roolissa, jotta hän ehtisi saada stemmansa esityskuntoon.

4.7 Seitsemäs tunti, 28.10.2010, konsertti

Kenraaliharjoitusta edeltäneellä viikolla meillä ei ollut lainkaan harjoituksia. Kyseessä oli syyslomaviikko, johon emme saaneet sovitettua yhteistä aikaa harjoitteluun. Jouduimme siis luottamaan oppilaidemme omiin harjoituksiin niin yksin kuin yhdessäkin. Saimme kuitenkin sovittua tyttöjen kanssa lyhyet harjoitukset juuri ennen konserttia, jolloin ehdimme katsoa vielä joitakin kohtia kappaleista. Kysyimme lomaa edeltävällä viikolla, halusivatko tytöt soittaa Kuusiston Preludia konsertissa, koska se oli vielä epävarmassa kunnossa, mutta tytöt halusivat päästä esittämään myös sen ja lupasivat harjoitella kovasti, jotta se valmistuisi esitettävään kuntoon.

Aikamatka-konsertin järjestimme Lauttasaaren musiikkiopistossa Mirjam Helin – salissa. Saimme mukavasti yleisöä oppilaidemme vanhemmista, opettajista, kavereista ja

meidän ohjaajistamme. Kerroimme konsertin aluksi tekemästämme yhteistyöstä ja sen antamista tuloksista sekä toivotimme yleisömme tervetulleeksi.

Händelin esittäminen meni hyvin, niin kuin osasimme odottaakin, koska olimme harjoitelleet sitä alusta saakka lähes joka tunnilla. Tytöt vaikuttivat Händeliä soittaessaan varmoilta. Pianisti oli hienosti opetellut kuuntelemaan viulistia, eikä hän jäänyt soitossaan jälkeen. Tytöt saivat paremmin nyansseja esiin, kuten olimme harjoitelleet tunneilla. Ensimmäinen osa oli tunnelmaltaan rauhaista ja levollinen. Toinen osa oli tempoltaan liikkuva, olematta kuitenkaan kiireinen. Nyanssien nousut ja laskut tulivat hyvin esiin erityisesti viulistin soitossa. Kappaleessa oli ilmavuutta ja keveyttä ja se pysyi loppuun asti hallittuna kokonaisuutena.

Seuraavaksi tuli meidän soittamamme Haydnin D-duuri sonaatti.

Sitten tuli Glieren Romanssin vuoro, jonka tytöt soittivat. Tempo oli melko nopea, mutta tytöt pitivät kappaleen kuitenkin hienosti koossa. Olisimme ehkä kaivanneet hieman rytmistä vapautta, mutta voi olla, että tämä oli liikaa vaadittu ottaen huomioon tyttöjen soittotason. Tytöt olivat rohkaistuneet omissa soolokohdissaan, jotka tulivat aiempaa selkeämmin esiin.

Seuraavaksi oli taas meidän vuoromme soittaa, ja me soitimme Erkki Melartinin Menueton.

Toiseksi viimeisenä kappaleena tytöt soittivat Kuusiston Preludin, jossa tytöt yllättivät meidät täysin. Kappale oli mennyt hurjasti eteenpäin siitä, kun viimeksi olimme kuulleet sitä kaksi viikkoa sitten. Tytöt olivat pitäneet lupauksensa ja harjoitelleet sitä todella paljon. Joitakin rytmisiä virheitä oli paikoittain, mutta he pääsivät kuitenkin melko sujuvasti jatkamaan soittoaan. Viulisti kuunteli taitavasti pianistia ja odotti häntä, kun välissä oli melko vaativia pianosooloja. Oli kuitenkin hieno nähdä, kuinka he omalla panostuksellaan saivat tästä Preludista esitettävän kokonaisuuden. Muutamalla lisätunnilla olisimme saaneet tästä todella hyvän.

Viimeisenä esitimme Williamsin Teeman Schindlerin listasta.

Kaiken kaikkiaan konsertti oli mielestämme onnistunut kokonaisuus, joskin aikaa oli todella vähän sen valmisteluun. Saimme kuitenkin kappaleet esityskuntoon ja mahdollisuuden opettaa kahta hienoa ja tunnollista oppilasta, jotka tekivät oman osansa työstä.

5 Projektin päätyttyä

5.1 Ajatuksiamme projektin kulusta

Kamarimusiikin ohjaaminen oli hieno ja avartava kokemus. Tunnit olivat kovin erilaisia verrattuna soittotunteihin, missä keskitytään vain yhteen instrumenttiin ja yhteen soittajaan. Haastetta opettamiseen toi itselle vieraamman instrumentin tekniikan osaamisen puute, jolloin oli myös vaikeampi opettaa teknisiä asioita. Oli hyvä, että me molemmat olimme paikalla, koska pystyimme antamaan toisillemme instrumenttikohtaista apua. Oppilaamme olivat yhtä sitoutuneita projektiin kuin mekin, ja oli hienoa opettaa ahkeria oppilaita, jotka saivat viikossa paljon aikaan. Kyseessä oli heille uusi musiikin soittamisen muoto, joten se varmasti innosti heitä. Se, että oppilaat olivat jo entuudestaan kavereita, edisti varmasti myös soittajien motivaatiota (Tuovila 2003, 233).

Jos olisi ollut mahdollista, olisi ollut parempi opettaa kerralla hieman kauemmin kuin tunnin verran, jotta olisimme voineet keskittyä paremmin haluttuihin asioihin yhdellä opetustunnilla. Kiireellinen aikataulu harmitti, koska monia asioita olisi ollut hyvä hioa vielä parempaan kuntoon. Kaiken kaikkiaan koko projekti oli kuitenkin todella mielenkiintoinen ja toivomme, ettei tämä ei jäänyt ainutkertaiseksi kokemukseksi.

5.2 Oppilaidemme ja opettajan ajatuksia projektin kulusta

Lähetimme oppilaille tekstiviestillä kyselyn keväällä 2010, missä oli kysymyksiä pitämistämme tunneista ja opetuksesta. Lisäksi laitoimme opettajille sähköpostilla vapaamuotoisemman palautekyselyn, johon he saivat vastata haluamallaan tavalla.

Kysyimme oppilailta, mikä oli mukavaa yhteistyössämme ja kamarimusiikkitunneissamme. He antoivat monipuolisen palautteen pitämistämme tunneista. Ensimmäisenä mukavana asiana he mainitsivat yhteissoiton. Heistä oli myös mukavaa, kun ohjaajia oli kaksi, koska näin pystyimme antamaan kummallekin soittajalle oman soittimen hallintaan liittyviä neuvoja. Uusien kappaleiden oppiminen oli heidän mielestään positiivinen asia, ja niitä tulikin useampi konserttia varten. Oli myös mukava kuulla, että olimme olleet heidän mielestään kannustavia opettajia.

Kysyimme heiltä myös, mitkä asiat olivat olleet vähemmän mukavia. Oppilaiden mielestä tuntien kuvaaminen videokameralla oli ollut epämiellyttävää, koska se

hermostutti soittamista. Toisaalta heistä oli kivaa katsoa omaa soittoaan videolta. Esityksen nopea lähestyminen harmitti, koska osa kappaleista jäi viimeistelemättä.

Lisäksi halusimme saada oppilailta palautetta siitä, mitä olisimme voineet tehdä toisin. He vastasivat pitkälti samoja asioita, mitä mekin olimme ajatelleet. Heitä harmitti harjoitteiden vähyyks ja he olisivat toivoneet stemmojen tarkastelua enemmän erikseen ennen yhdessä soittamista. Olisimme myös voineet soittaa heidän mielestään useammin mallia heille.

Viimeiseksi kysyimme, mitä he olivat kokeneet oppivansa. Oppilaat kokivat oppineensa uusia kappaleita sekä kuuntelemaan toista soittaessa, mikä olikin tärkeimpiä tavoitteitamme kamarimusiikkia opettaessamme. He olivat myös oppineet uusia tapoja harjoitella yhteissoittoa. Aloituksen ja lopetuksen näyttäminen oli hiukan hankalaa ohjauksen alkuvaiheilla, ja he kokivatkin oppineensa tämän paremmin.

Saimme vastauksen palautekyselyymme myös toiselta opettajalta. Hän koki, että yhteistyö oli ollut onnistunutta. Oppilaat innostuivat kamarimusiikista ja soittavat edelleen yhdessä.

5.3 Mitä olisimme voineet tehdä toisin?

Suunnittelimme projektin loppuun konsertin, johon harjoitimme melko nopeassa tahdissa uusia kappaleita. Jos tämä konsertti ei olisi ollut päämääränämme, olisimme voineet keskittyä enemmän tiettyihin kamarimusiikin perusasioihin: katsekontaktiin, yhtä aikaa aloittamiseen ja lopettamiseen sekä toisen kuuntelemiseen ja huomioon ottamiseen. Pyrimme kiinnittämään näihin asioihin tietysti myös nyt huomiota ja siksi olikin mukavaa, että oppilaat luettelivat antamassaan palautteessa oppineensa nimenomaan mm. kuuntelemaan toisiaan soittaessaan ja näyttämään aloituksen ja lopetuksen paremmin. Nämä ovat taitoja, joita jokainen muusikko ja muusikon alku voi aina kehittää paremmaksi.

Ehdimme tehdä tunneilla jonkin verran liikunnallisia harjoitteita, joissa oppilas heiluu tai liikkuu sovitulla tavalla soittaessaan. Tarkoituksena niissä oli saada oppilas soittamaan ilman nuotteja, ja saamaan siten enemmän rentoutta ja tulkintaa soittoonsa. Tätä olisi voinut vielä laajentaa, esimerkiksi hullutella ja heilua hurjemmin, jolloin tekniset asiat ja oikein soittaminen jäisivät enemmän taka-alalle ja soitosta voisi löytää aivan uusia ulottuvuuksia. Jos meillä olisi ollut enemmän aikaa, harjoittamistamme kappaleista olisi

voinut saada myös enemmän irti, esimerkiksi tekemällä etydymäisiä harjoituksia kappaleen eri osista ja soittamalla niitä rytmisesti eri tavoin.

Olimme hieman yllättyneitä, että antamassaan palautteessa oppilaat sanoivat olleen mukavaa, että sai soittaa muitakin harjoitteita kuin varsinaisia kappaleita. Lisäksi he toivoivat, että harjoitteet olisivat olleet pidempiä tai että niitä olisi ollut enemmän. Tämä osoitti meille, että opettaja saattaa pelätä turhaan kyllästyttävänsä oppilaan harjoitteilla, vaikka todellisuudessa ne saattavat tuoda oppilaalle virkistävää vaihtelua. Olisi varmasti viisasta kaikissa oppilas-opettaja suhteissa aika-ajoin pyytää ja antaa palautetta, jotta välttyttäisiin samankaltaisilta olettamuksilta.

Muilta osin saamamme palaute ei tuonut meille yllätyksiä. Oppilaat toivoivat, että olisimme voineet soittaa heille useammin mallia. Päädyimme tähän ajatukseen myös itse katsellessamme opetuksen edetessä videoita opetuksestamme ja loppua kohden yritimme edistyä tässä piirteessä. Videoista saimme muutenkin realistisen kuvan opetuksesta ja asioista sekä saimme tietää, miltä osin parantaisimme opetustamme seuraaville tunneille.

Jos olisimme nyt aloittamassa samanlaista projektia, haluaisimme antaa oppilaille tulevan ohjelmiston nuotit jo hyvissä ajoin, jotta he ehtisivät tutustua paremmin omiin stemmoihinsa itse, tai mikä parempi, omilla soittotunneillaan. Näin kamarimusiikin ohjaukseen varattua aikaa voisi hyödyntää paremmin omaan tarkoitukseensa. Muuten tekemämme alkujärjestelyt sujuivat hyvin ja saimme konserttiinkin mukavasti yleisöä.

5.4 Jos opetus olisi jatkunut, mitä olisimme tehneet

Olisimme halunneet jatkaa työskentelyä tyttöjen kanssa, mutta Suvin äitiysloma ja muut kiireet tulivat tielle. Oppilaamme jatkoivat kuitenkin kamarimusiikin soittamista Lauttasaaren musiikkiopiston opettajan johdolla, joten projektimme oli varmasti hyvä lähtölaukaus heille yhteismusisoinnin maailmaan. Myös me opimme todella paljon oppilaiden ohjaamisesta. Ohjaavat opettajamme antoivat meille hyviä neuvoja katseltuaan videotallenteita tunneilta. Videoiden katseleminen oli myös omia silmiä avaava kokemus. Niistä pystyi huomaamaan helposti, mihin opettajina kannattaisi kiinnittää huomiota omissa opetuksissamme: puhummeko liikaa, olemmeko johdonmukaisia opetuksessamme ja saammeko oppilaamme innostuneiksi.

Jos opetus olisi jatkunut vielä konsertin jälkeen, olisimme halunneet syventyä enemmän yhteissoiton perusasioiden opettamiseen sekä musiikillisen

vapautuneisuuden ja tulkinnan etsimiseen. Olisimme jatkossa tehneet oppilaiden kanssa enemmän yhteissoitollisia harjoitteita, samankaltaisia kuin teimme ensimmäisellä ja toisella oppitunnilla. Esimerkiksi yksinkertaisella melodialla voi varioida lähes loputtomiin ja opettaa eri keinoin yhteissoiton tärkeitä perus elementtejä, kuten toisen kuuntelua sekä yhteisten nyanssien ja tempon vaihteluiden tekemistä. Kappaleissakin tulee näitä samoja asioita esiin, mutta kun soitettava materiaali on tarpeeksi helppoa, eikä nuotin luku vie keskittymistä, on helpompi keskittyä pelkästään harjoituksen alla oleviin asioihin. Myös helppojen improvisaatioiden kokeileminen olisi ollut todella mielenkiintoista, sillä se olisi voinut tuoda vähän ujoista oppilaista esiin uusia ulottuvuuksia. Kannustimme oppilaita paljon musiikilliseen rohkeuteen ja liikkeiden sulavuuteen, mutta improvisaatiot olisivat ehkä rohkaisseet heitä erilaiseen heittäytymiseen ja musiikilla leikkimiseen kuin mihin he nyt uskalsivat.

Ohjelmisto, jonka valitsimme oppilaille, oli mielestämme sopivan tasoista heidän taitoihinsa nähden. Jatkossa olisimme varmasti opetelleet toisenkin osan Kuusiston Preludista ja Fuugasta, sekä harjoitelleet lisää ensimmäistä osaa, Preludia, jonka tytöt soittivat konsertissa. Pidimme tätä kappaletta hyödyllisenä heille, koska se on hyvin erilaista musiikkia kuin mitä he olivat tottuneet soittamaan omilla soittotunneillaan. Kummallakaan heistä ei ollut aiempaa kokemusta uuden musiikin soittamisesta. Tässä Kuusiston teoksessa on mielenkiintoisia rytmejä ja jazzahtavia harmonioita, jotka tarjoavat hyvän ikkunan modernimpaan musiikkiin.

6 Ohjelmistoluettelo ja sen laatiminen

6.1 Tarve ohjelmistoluettelolle

Kun aloimme etsiä ohjelmistoa oppilaillemme, havaitsimme, ettei se ollut kovin helppoa. Emme löytäneet ohjelmistoluetteloita, jotka olisi tehty kyseiselle soitinkokoonpanolle tai vaikeusasteelle. Ainoa ohjelmistoluettelo, josta oli meille hyötyä, oli Suomen musiikkioppilaitosten liiton (2005) viulun ohjelmistoluettelo. Se on tehty kuitenkin ainoastaan viulistin näkökulmasta, joten hyvin monet luettelon teokset eivät sovi kahdelle samantasoiselle soittajalle tai ole kamarimusiikillisia. Huomasimme, että hyvin usein pianistin stemma on viulistin osuutta teknisesti vaikeampi. Siksi päätimme tehdä ohjelmistoluettelon, joka voisi hyödyttää myös muita materiaalia etsiviä opettajia.

6.2 Ohjelmistoluettelon laatiminen

Aloimme kerätä ohjelmistoluetteloita samalla kuin etsimme sopivia teoksia oppilaillemme. Halusimme tutustua mahdollisimman moneen teokseen voidaksemme valita parhaat mahdolliset kappaleet omiin ja oppilaittemme tarpeisiin. Jatkoimme ohjelmistoluettelon keräämistä kuitenkin vielä pitkään opetuksen loputtua, koska se oli paljon aikaa vievää työtä. Valitsimme ohjelmistoluetteloon tulleet teokset niillä perusteilla, että molempien soittajien stemmat olisivat suurin piirtein yhtä vaikeita ja teos olisi kamarimusiikillinen. Vaikeustasoltaan etsimme peruskurssi 3:n tasoista materiaalia ja muutamaa hieman sitä helpompaa ja vaikeampaa teosta.

Lähdimme määrittelemään peruskurssi 3:n vaikeustasoa tutustumalla Suomen musiikkioppilaitosten liiton (2005) laatimiin viulun ja pianon tasosuoritusohjeisiin. Saimme erityisesti viululle laadituista ohjeista jonkinlaisen käsityksen siitä, mitä teknisiä asioita tämän tasoisessa musiikissa saa ja ei saa esiintyä. Viulistilla tulisi SML:n ohjeiden mukaan olla peruskurssi 3:a suoritettaessa jonkinasteisia valmiuksia muun muassa seuraaviin tekniikoihin: staccato-, spiccato-, sautille- ja ricochet – jousilajeihin sekä akorditekniikkaan, kaksoisääniin, huiluaääniin, asemanvaihtoihin ja asemassa soittamiseen. Pianisteille laadittu ohje oli paljon yleisempi luonteeltaan, eikä siinä lueteltu kromatiikan lisäksi mitään erityisiä soittotekniikoita, joita peruskurssi 3:a suoritettavilta odotetaan.

Tutustuttuamme tasosuoritusohjeisiin, aloitimme teosten etsinnän musiikkioppilaitosten liiton viulun ohjelmistoluettelon avulla. Huomasimme kuitenkin hyvin pian, että materiaalin etsintää olisi hyvä laajentaa, sillä suuri osa luettelon teoksista ei täyttänyt kriteerejämme. Pysimme siksi apua Länsi-Helsingin musiikkiopiston rehtorilta Riitta Poutaselta. Kävimme tapaamassa häntä ja hän teki meille hyvin ystävällisesti pitkän listan kappaleista, jotka saattaisivat täyttää hakukriteerimme. Sen jälkeen suuntasimme molemmat luettelot käsissämme Metropolia Ammattikorkeakoulun ja Sibelius-Akatemian kirjastoihin. Lainasimme kirjastoista isot pinot nuotteja joita soitimme läpi muistiinpanoja kirjoitellen. Myöhemmässä vaiheessa menimme uudestaan kirjastoihin etsimään teoksia, joita emme olleet viimeksi löytäneet. Tällä kertaa etsimme myös umpimähkään sopivia teoksia viulunnuoteista ja löysimmekin muutamia hyviä teoksia, jotka päättyivät myös ohjelmistoluetteloon.

Pikkuhiljaa vertaillessamme SML:n ohjelmistoluetteloa ja Poutasen suosittelemia teoksia SML:n tasosuoritusohjeisiin ja oppilaittemme taitoihin, saimme hyvän käsityksen siitä, mitä vaikeusastetta peruskurssi 3 edustaa. Pidimme myös mielessämme, että kamarimusiikkiteosten tulisi olla aina hieman helpompia kuin sooloteoksina soitettava materiaali, koska yhteissoittoon keskittyminen vie helposti pois keskittymistä teknisistä asioista.

Saimme itse hyvää prima vista -harjoitusta kun soitimme läpi kymmeniä teoksia. Ohjelmistoluettelomme ulkopuolelle jäi kuitenkin varmasti myös monia hyviä teoksia. Vierailimme esimerkiksi Fimicissä, jonka arkistoista löytyi useampia mielenkiintoisia teoksia, mutta resurssien puutteen takia emme pystyneet tutustumaan niihin kovin syvästi, eikä niitä siksi löydy tästä ohjelmistoluettelosta.

6.3 Ohjelmistoluettelo

Ohjelmistoluettelon teokset on luetteloitu aikajärjestyksessä säveltäjän syntymävuoden mukaan ja niistä kaikista löytyy lyhyt kuvaus pedagogisesta näkökulmasta. Kaikki ovat siis perustaso 3:n tasoisia teoksia viululle ja pianolle.

Jean-Baptiste Lully (1632-1687): Gavotte

Teos on suhteellisen helppo. Pianostemmasta löytynee useita eri versioita, mutta meidän löytämämme Schlesingerin sovitus oli yksitoikkoinen ja toisti samaa kuviota.

Haasteet: Gavotessa on muutama musiikillinen taitekohta, joten tässä teoksessa on hyvä tilaisuus opetella fraasien aloittamista ja lopettamista yhtä aikaa. Soittajien täytyy harjoitella toisensa kuuntelemista ja seuraamista.

Antonio Vivaldi (1678-1741) Zwölf sonaten opus 2**Sonaatti no. 1 g-molli**

Sonaatti on neliosainen. Ensimmäisessä osassa, Preludiossa, aiheet vuorottelevat pianistin ja viulistin välillä. Toinen osa, Giga, on kepeä. Melodia jatkuu pysähtymättä soittajalta toiselle. Sarabanda on kaunis hidas osa. Corrente on tanssahteleva ja kepeä.

Sonaatti no. 2 A-duuri

Sonaatti alkaa Preludio a capricciolla, jossa solo on ensin viululla ja sitten pianolla. Esitysmerkintänä on Presto. Toinen osa, Corrente, koostuu Allegrosta ja Adagiosta, joista Allegrossa viululla on melodia koko ajan. Adagiossa on koraalimainen sävy. Viimeisessä osassa, Gigassa, on tanssillinen poljento.

Haasteet: Correntessa rytmin vaihtelut ovat haastavia ajoittain. Osan keskellä tulee kaksi pätkeä hitaammassa tempossa, kun muut osuudet osasta ovat esitysmerkinnältään vikkellässä tempossa.

Sonaatti no. 3 d-molli

Sonaatin aloittaa Preludio, joka on kaunis ja kaihoisa. Esitysmerkintänä on Andante. Toinen osa Corrente koostuu Allegrosta ja Adagiosta. Allegrossa on paljon nousevia aiheita melodiassa. Viimeinen osa Gigue on melko yksitoikkoinen rytmikaltaan. Piano soittaa säestyksenomaisesti koko kappaleen ajan ja viulu soittaa melodiaa.

Haasteet: Ensimmäisessä osassa haastavaa ovat pianistille vasemman käden hyyt.

Sonaatti no. 4 F-duuri

Ensimmäinen osa on Andante, jossa aiheet vuorottelevat soittajien kesken. Allemandassa nopea kuvio vaihtuu soittajalta toiselle, mutta viululla on koko ajan melodia. Sarabanda on rauhallinen osa, jossa on pidätyksiä molemmilla soittajilla.

Esitysmerkintänä on Andante. Viimeinen osa Corrente on kepeä ja nopea. Viulisti soittaa melodiaa.

Haasteet: Allemandassa pianistilla on suuria hyppyjä vasemmalla kädellä. Correntessa viulisti joutuu tekemään vikkeliä kielen vaihtoja.

Sonaatti no. 7 c-molli

Preludio on kamarimusiikillinen osa, jossa molemmilla soittajilla on tasapuolinen rooli. Allemanda ja Corrente ovat melko samantyyllisiä osia. Ne ovat keinahtelevia ja rauhallisia, vaikka esitysmerkintä on molemmissa Allegro.

Haasteet: Soittajien täytyy imitoida toinen toisiaan, koska teemat vuorottelevat. Teemat lähtevät monesti heikolta tahdinosalta, mikä vaatii tarkkuutta lähdöissä. Viulistin stemmat vaativat hyvät sormitukset, koska stemmat eivät istu luonnollisesti käteen.

Sonaatti no. 8 G-duuri

Preludio tarjoaa mielenkiintoista soitettavaa molemmille soittajille. Osat Giga ja Corrente ovat vuorostaan pianistille yksipuolisia. Viulistilla on lähes koko ajan melodia.

Sonaatti no. 9 e-molli

Preludio on rauhallinen osa, jossa on monipuolista soitettavaa sekä pianistille että viulistille. Capricciossa on paljon samaa kuviota, joka toistuu monta kertaa molemmilla soittajilla. Gigassa ja Gavottassa melodia on viululla.

Sonaatti no. 10 f-molli

Preludio alkaa fanfaarimaisesti, jonka jälkeen viulistilla on paljon pisteellisiä rytmejä. Pianistilla on säestävä osa. Allemanda jatkaa pisteellisellä rytmillä, mutta nopeammassa tempossa. Gigassa viulistilla on melodia.

Haasteet: Sonaatin Preludio ja Allemanda osat antavat viulistille oivan tilaisuuden harjoitella rytmikkaa. Haasteena on pitää tempo tasaisena, vaikka stemmassa on paljon pisteellisiä rytmikuvioita peräkkäin.

Sonaatti no.11 D-duuri

Sonaatin aloittaa Preludio. Toinen osa, Fantasia, on liikkuva ja reipas. Viulisti soittaa melodiaa, jossa sama kuvio toistuu alusta loppuun. Gavotalle luonteenomaista ovat synkoopit ja pidätykset.

Sonaatti no.12 a-molli

Sonaatin ensimmäisessä osassa, Preludiossa, erityisesti viulistilla on toistuvasti pisteellistä rytmikuviota. Capriccio on nopea osa jota seuraa harras ja hidas Grave. Sonaatin päättää Allemanda, joka tarjoaa mielenkiintoista soitettavaa tasapuolisesti molemmille soittajille.

Haasteet: Sonaatti no. 12 on pidempi ja teknisesti hieman haastavampi kuin muut tässä ohjelmistoluettelossa mainitut Vivaldin sonaatit. Toisessa osassa viulisti pääsee harjoittamaan sorminäppäryyttään. Kolmas osa tarjoaa puolestaan yhteissoittoon haasteen, koska lähdöt alkavat usein heikolta tahdinosalta.

Georg Philipp Telemann (1681-1767): Kuusi sonaattia

Sonaatti no. 1 G-duuri

G-duuri on mielestämme tyypillinen aikakautensa viulusonaatti. Viulun ja pianon stemmat ovat samaa vaatimustasoa keskenään.

Sonaatti no. 2 B-duuri

Telemannin B-duuri sonaatti on melko kamarimusiikillinen teos. Viulistin sorminäppäryys laitetaan testiin yhdessä nopeassa asteikossa.

Sonaatti no. 3 D-duuri

D-duuri on hieman ensimmäistä kahta Telemannin sonaattia vaativampi. Sen nopeat osat vaativat näppäryyttä molemmilta soittajilta.

Sonaatti no. 4 G-duuri

Telemannin neljäs sonaatti G-duurissa yllättää positiivisesti veikeydellään. Sonaatti sopii hyvin peruskurssi 3:n tasoille muusikoille.

Sonaatti no. 6 F-duuri

Kuvailisimme kuudetta Telemannin sonaattia musiikillisesti hauskaksi. Tämä sonaatti käy pituutensa puolesta mainiosti vähän nuoremmillekin soittajille, sillä se on melko lyhyt.

Georg Friedrich Händel (1685-1759): op. 1

Sonaatti no. 15 E-duuri, HWV 373

Sonaatin ensimmäinen osa on rauhallinen ja laulava Andante. Toinen osa on luonteeltaan pirteä ja ripeä. Kolmas osa, Largo, antaa soittajille hyvän tilaisuuden harjoitella kaunista legatoa. Sonaatti päättyy kepeään Allegroon. Teos ei ole erityisen kamarimusiikillinen, sillä viulistilla on pääasiassa melodia, mutta siinä voi harjoitella monia yhteissoiton peruselementtejä.

Haasteet: Voi olla haastavaa saada sonaatti kuulostamaan mielenkiintoiselta ja elävältä musiikilta, sillä siinä toistuu paljon samaa.

Sonaatti no.3 A-duuri, HWV 361

Sonaatti alkaa Andantella, joka on juhlallinen ja rauhallinen. Toinen osa, Allegro, on luonteeltaan reipas ja leikkisä. Kolmas osa on Adagio, joka on lyhyt, kaunis hengähdys kahden nopean osan välissä. Sonaatti loppuu keinuvaan ja tanssilliseen Allegroon.

Haasteet: Toisessa osassa viululla on lyhyt osuus haastavia pariääninä. Pianistille haastetta tuovat pidätykset, joissa on samaan aikaan soitettava nopeita kulkuja.

Sonaatti no.10 g-molli, HWV 368

Sonaatti alkaa kauniilla ja haikealla Andantella. Toinen osa on liikkuva Allegro, jossa molemmilla soittajilla on toistuvia kolmisointukuvioita, jotka on kirjoitettu auki. Adagio on laulava, pianolle säestyksenomainen osa, jossa tunnelma on toiveikas mollisävellajista huolimatta. Melodiassa esiintyy paljon pisteellisiä rytmejä. Viimeinen osa, Allegro, päättää sonaatin reippaaseen tunnelmaan. Pianostemmassa on paljon rinnakkaissävelkulkuja.

Francesco Maria Veracini (1690-1768): 12 Sonaattia op. 1

Sonata Seconda, a-molli

Sonaatti on monipuolista aikansa musiikkia, joka vaatii esittäjältään jo jonkinlaista musiikillista kypsyyttä. Sonaatti on melko laaja, mutta useimmat sen osat toimivat hyvin myös yksinään. Teknisesti teos on peruskurssi 3:n ja I:n kurssin väliltä.

Haasteet: Viulistilla on jonkin verran suuria kielenvaihtoja sekä muutamia pariääninä. Pariäänet ovat kuitenkin suurimmaksi osaksi helppoja, joissa toinen ääni on usein vapaa kieli.

Sonata Terza, d-molli

Veracinin kolmannen sonaatin kahdelle ensimmäiselle osalle on luonteen omaista toistuvat pisteelliset rytmit. Viimeinen osa, Rondo tarjoaa hyvän tilaisuuden tutustuttaa oppilaat rondo-muotoon.

Haasteet: Viulistilla on toisinaan haastavia kielenvaihtoja. Lisäksi viulistilla on muutamia akordeja sekä kvinttipariäänä.

Franz Joseph Haydn (1732-1809): D-duuri sonaatti viululle ja pianolle

Sonaatti on monipuolisesti kamarimusiikillinen ja molemmilla soittajilla on paljon mielenkiintoista soitettavaa. Herkässä ja kauniissa toisessa osassa merkittävää on, että pianolla on melodia ja viulisti on enemmän säestyksellisemmässä osassa. Sonaatin päättää vikkela ja veikeä kolmas osa, Tempo di Menuetto.

Haasteet: Teoksen haasteet ovat enimmäkseen yhteissoitossa ja se vaatii soittajiltaan jo jonkinlaista kamarimusiikkipohjaa. Ensimmäisessä osassa on esimerkiksi jonkin verran unisonoa ja yhtäaikaisia korukuvioita, joita voi olla haastavaa saada yhteen. Toisessa osassa erityisesti viulistin haasteena on saada pitkät legatolinjat kestämään ja olemaan kauniita. Kolmannessa osassa pianistilla vaaditaan jonkin verran sorminäppäryyttä.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791): Sovitus viululle ja pianolle jousikvartetista B-duuri, osa Adagio

Adagio on hyvin laulava ja kaunis kappale. Pianistin osuus tässä sovituksessa on säestyksellinen, mutta halutessaan opettaja voisi helpoilla muutoksilla sovittaa kappaleen uudelleen, esimerkiksi niin, että alkuosan kertauksessa melodia olisi pianolla viulun sijaan.

Haasteet: Kappaleen parissa voi opetella pitkiä legatolinjoja. Sekä pianistin että viulistin haasteena on onnistua tekemään pitkistä fraaseista ehyitä, mielenkiintoisia kokonaisuuksia.

Niccolò Paganini (1782-1840): Cantabile

Cantabile on nimensä mukaisesti laulava ja kaunis teos, jossa viululla on päärooli. Viulustemma on vaikeahko.

Haasteet: Viulistin sorminäppäryys testataan nopeissa asteikoissa. Yhteissoitollisena haasteena ovat monet musiikilliset taitoskohdat.

Carl Maria von Weber (1786-1826): Sechs sonaten op. 10(b)

Sonaatti no. 1

Sonaatti on kolmeosainen. Allegro on luonteeltaan iloinen ja reipas. Romanze taas on kaunis ja herkkä. Sonaatti päättyy kepeään ja vauhdikkaaseen Rondon.

Haasteet: Ensimmäisessä osassa pianistin kädet joutuvat venymään toisinaan isoihin otteisiin. Viulisti pääsee puolestaan harjoittelemaan akordi tekniikkaansa. Toisen osan haasteena on venyä tulkinassa laulavan musiikin tarjoamiin ulottuvuuksiin. Rondo testaa vielä lopuksi soittajien sormiketteryyttä.

Sonaatti no. 2

Sonaatin aloittaa espanjalaismusiikin innoittama Carattere espagnuolo. Espanjalaista mielikuvaa tuovat erityisesti toistuvat pisteelliset, terävät rytmit. Toisessa osassa, Adagiossa pianisti pääsee loistamaan, sillä hänellä on melodia kokonaisuudessaan. Air polonais on kepeä finaali, jossa piano saa esitellä näppäriä sormiaan.

Haasteet: Ensimmäisen osan haasteena on pitää rytmi terävänä läpi osan. Viululla on myös paljon pianon imitaatiota, mikä kehittää kamarimusiikkitaitoja. Adagiossa puolestaan viulisti pääsee harjoittelemaan pitkiä legatolinjoja. Air polonaisessa soittajilta vaaditaan salamannopeaa reagointikykyä, sillä se sisältää paljon subitopianoja ja subitoforteja.

Sonaatti no.4

Sonaatin ensimmäinen osa on Moderato. Se sisältää pianistilla paljon kromaattisia kulkuja ylös ja alas, mistä johtuen pianisti joutuu tekemään tarkkaa nuotinlukua. Toinen osa, Rondo, on tanssahteleva ja iloinen.

Haasteet: Moderato testaa pianistin omaksumiskykyä vaatimalla paljon nuotinlukua. Toiseen osaan haastetta tuo tempomerkintä vivace. Osa toimii hyvin kuitenkin hitaamminkin soitettuna.

Sonaatti no. 5

Osassa Tema dell` Opera Silvana, pianisti on hyvin merkittävässä osassa. Hänellä on lähes koko ajan melodia ja viulistin tehtäväksi jää säestäminen. Pianistilla on myös jonkin verran sooloja. Osan tekee mielenkiintoiseksi teeman variaatiot. Finale sicilianossa molemmat soittajat pääsevät tasapuolisesti esille, sillä sen kaunis melodia vuorottelee viululla ja pianolla.

Haasteet: Ensimmäisen osan piu agitato –osio on yhteissoitollisesti haastava läpi variaation kulkevien takapotkujen takia. Finale sicilianossa viulistilla on jonkin verran trillejä ja pariääniä. Pianistilla puolestaan osan lopussa tulevat oktaavit ovat haasteelliset.

Charles Auguste de Beriot (1802-1870): 12 Melodies italiennes: no. 10 Stanco di Pastolar

Kappale on tanssahteleva ja keinuva. Musiikillisesti se ei mielestämme ole kovin mielenkiintoinen. Pianistilla on yksitoikkoinen stemma.

Henryk Wieniawski (1835-1880): Kuyawiak

Kansantanssintyylinen pikkukappale.

Haasteet: Pianistilla on suuria sointuja ja hyppyjä. Viulustemmassa on jonkin verran kvarttihuiluääniä ja helpohkoja akordeja. Haastetta yhteissoitolle tuovat monet fermaatit ja hidastukset.

Edvard Grieg (1843-1907): Lyrische stycke op. 43 ja 47

1. Einsamer Wanderer

Kappale on melko helppo. Se sopii hyvin esimerkiksi aloittelevalle duolle. Luonteeltaan se on laulava ja keinahteleva. Siinä on paljon toistoa, joten se on helppo omaksua nopeastikin.

Haasteet: Kappaleen haasteena on yhteisten hidastusten, lopetusten ja lähtöjen teko.

2. Erotikon

Erotikon on samantyylinen kuin Griegin ensimmäinen lyyrinen kappale. Vaikeustaso on myös sama.

Haasteet: Yhteissoitolliset haasteet tulevat yhteisten hidastusten, lopetusten ja lähtöjen aikaansaamisesta.

3. Melodie

Melodie pysyy kahden edeltävän lyyrisen kappaleen tyylille uskollisena. Pianon osuus on kuitenkin edeltäjiään yksitoikkoisempi.

Haasteet: Kappaleen haasteena on yhteisten hidastusten, lopetusten ja lähtöjen teko.

5. An den Frühling

Tämä kappale on vaikeustasoltaan jo peruskurssi 3 tasoa. Se on myös musiikillisesti aiempia osia mielenkiintoisempi.

6. Melancholie

Griegin lyyriset kappaleet huipentuvat tähän osaan, joka on edeltäjänsä tavoin peruskurssi 3 tasoa. Se on kamarimusiikillinen ja tarjoaa esittäjilleen mielenkiintoista soitettavaa.

Edward Elgar (1857-1934): Salut d'amour

Teos on hyvin kamarimusiikillinen. Siinä on kaunis, keinuva melodia.

Haasteet: Vaikeahko, kappale on peruskurssi 3 ja I kurssin väliltä.

Sergei Rahmaninoff (1873-1943): Rhapsody on a theme of Paganini

Teos on kaunis ja romanttinen. Viululla on melodia koko kappaleen ajan.

Haasteet: Teos vaatii soittajiltaan heittäytymistä yltiöromanttiseen tunnelmaan.

Viulistin on paikoitellen soitettava korkeista asemista. Pianistilla on joitakin raskaita ja suuria otteita.

Josef Suk (1874-1935): Un poco triste op. 17 no. 3

Kappale on musiikillisesti mielenkiintoinen ja siinä on hieman tavanomaisesta poikkeavia harmonioita.

Haasteet: Teoksessa on haastavia tempovaihteluita, joissa testataan soittajien kamarimusiikillisiä taitoja. Viulistin tulee myös hallita soittamista korkeissa asemissa.

Fritz Kreisler (1875-1963): Liebeslied

Teos on hauska, mutta ei kovin kamarimusiikillinen. Teoksessa on myös paljon toistoa molemmilla soittajilla.

Haasteet: Kappale vaatii soittajiltaan heittäytymistä, jotta musiikin viettelevä ja leikkisä karakteri pääsee esiin.

Erkki Melartin (1875-1937):

Hyväily

Hyväily on kaunis, lyhyt kappale. Se tarjoaa tasavertaisesti mielenkiintoista soitettavaa molemmille duon osapuolille.

Haasteet: Teos kehittää soittajien kuuntelutaitoa.

Cantabile op.44 no.2

Teoksessa on mielenkiintoisia harmonioita. Se on myös monipuolinen ja kamarimusiikillinen teos, jossa on paljon vaihtelua.

Menuetto op. 82 no.7

Tämäkin Melartinin teos sisältää vaihtelua ja soittajat pääsevät tasavertaisesti esille.

Teos on luonteeltaan veikeä ja soittajat saavat pitää hauskaa muun muassa tempolla.

Haasteet: Kappale haastaa soittajat kuuntelemaan toinen toisiaan, sillä siinä on tempon vaihteluita ja musiikillisia taitekohtia.

Reinhold Glière (1875-1956): Romanssi op.45 no.3

Kappale on tunnelmallinen, kaunis ja kamarimusiikillinen. Teos houkuttelee soittajaansa vahvaan tulkintaan.

Leevi Madetoja(1887-1947):

Kansanlaulu op. 14 no. 1

Kansanlaulu on helppo ja lyhyt laulu, mutta ei kovin kamarimusiikillinen. Viulisti soittaa melodiaa.

Suru op.14 no. 2

Suru on rauhallinen ja hiljaisissa nyansseissa soitettava laulu. Siinä on paljon toistoa ja se on teknisesti helppo. Pianistilla on säästyksellinen osa.

Menuetti op.14 no.3

Teos on erityisesti pianistille mielenkiintoinen ja monipuolinen. Viulistilla melodia toistuu useasti.

Haasteet: Pianistilla on isoja hyppyjä ja paljon oktaavisointuja.

Einar Englund (1916-1999): Pavane

Pavane on hidas teos, jossa on synkkä ja uhkaava tunnelma.

Haasteet: Teoksessa on vaikeita, nopeita pyrähdyksiä. Nuotinluku vaatii aikaa.

Einojuhani Rautavaara (1928-): Notturmo e danza

Pianisti maalaa Notturnossa soinnuillaan utuisen tunnelman. Viulistilla on myös mielenkiintoista soitettavaa, vaikka pianistilla onkin päärooli. Tahtilaji vaihtelee useasti. Danzassa kulkee selkeä melodia jonka ympärillä helisevät nopeat kuudestoistaosat. Haasteet: Notturnossa haasteena on nuotinluku ja vaihtuvat tahtilajit. Danzan haasteena on epätasajakoinen 11/8 tahtilaji. Pianistin tulee saada melodia esiin nopeista kuvioista.

John Williams (1932-): Teema "Schindlerin listasta"

Kappale on elokuvamusiikkia. Teos on todella herkkä ja kaunis. Haasteet: Kappaleessa on pitkiä legatolinjoja, jotka voivat olla haastavia saada ehyiksi. Viulistilla on soitettavaa korkeissa asemissa.

Ilkka Kuusisto (1933 -): Preludi ja Fuuga

Teos on hauska, rytmeillä leikittelevä ja hieman kevyeen musiikkiin viittaava. Pianolla on jazz-harmonioita.

Pekka Kostianen (1944-): Menuetti, välisoitto ja sottiisi

Menuetissa viulistilla on yksinkertainen melodia, joka toistuu monta kertaa. Välisoitto ja sottiisi –osassa melodia vaihtelee pianistin ja viulistin välillä.

Matti Murto (1947-): Notturmo

Notturnossa on unenomainen tunnelma. Teos sisältää paljon dissonansseja ja kromatiikkaa. Haasteet: Nuotinluku vaatii aikaa, samoin rytmikka on monipuolista ja haastavaa. Pianistilla on tarkat pedaalimerkinnot.

Olli Kortekangas (1955-): Mi viululle ja pianolle

Teoksessa on paljon kromatiikkaa. Tahtilaji vaihtelee 2- ja 3-jakoisen välillä. Viulistilla toistuu samat aiheet. Pianistilla on soitettavaa monissa oktaavialoissa. Haasteet: Teoksen suurin haaste on rytmien sisäistäminen.

7 Loppusanat

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli saada kokemusta kamarimusiikin ohjaamisesta, ja tässä työssämme kamarimusiikki tarkoittaa viulu-piano-duoa. Halusimme saada tehtyä eri musiikkityyleistä koostuvan konsertin, jolloin oppilaamme sekä me itse saisimme mahdollisuuden tutustua laajasti musiikin eri aikakausiin kamarimusiikkikappaleiden kautta. Tavoitteenamme oli tehdä joka tunnille muutamia harjoitteita, jotka toteutuivatkin osittain. Saimme lopuksi valmistettua hienon Aikamatka-konsertin, jossa esiinnyimme oppilaidemme kanssa vuorotellen.

Oman kokemuksemme mukaan painopiste kamarimusiikin opettamisessa on hieman eri asioissa kuin yksilöopetuksessa, mutta ne eivät eroa radikaalisti toisistaan. Soolosoittamisen tavoin, kamarimusiikissa pyritään ehyeen, musiikilliseen tulkintaan teoksesta ja siihen päästään yleensä samoilla keinoilla soittajien lukumäärästä tai kokoonpanosta huolimatta. Kamarimusiikkitunneilla on kuitenkin hyvä painottaa esimerkiksi soittotekniikan edistymisen sijaan yhteissoiton erityispiirteitä, kuten imitointia, toisten kuuntelemista ja musiikillisen jatkumon toteutumista.

Koemme oppineemme paljon kamarimusiikista ja sen ohjaamisesta opinnäytetyötä tehdessämme. Olemme pohtineet omia kokemuksia kamarimuusikkoina, tarkastelleet omaa opettamista videoilta ja verranneet omia ideoitamme kokeneempien pedagogien ajatuksiin. Kaiken kaikkiaan, olemme nyt varmasti paljon valmiimpia kohtaamaan työelämän tuomat haasteet pedagogiikan eri osa-alueilla.

Toivomme, että tekemämme työ auttaa kamarimusiikin ohjaamisesta kiinnostuneita, kamarimusiikin soittoa harrastavia sekä opettajia, jotka tarvitsevat materiaalia oppilailleen. Teimme liitteeksi peruskurssi 3 tasoisen ohjelmistoluettelon, johon kirjoitimme muutaman kommentin jokaisesta kappaleesta. Näin ollen sieltä on vaivatonta poimia kiinnostavia kappaleita itselleen, ja opettajienkin on helppo löytää mielenkiintoista soitettavaa oppilailleen.

Lähteet

Aho, Keijo 2009. Kamarimusiikin taito. Nurmes: Classicus Oy

Antikainen, Sanni & Harjula, Iina & Äyräväinen, Anna 2009. Tavoitteena yhteinen sävel: Kokemuksia pianotriojen alkeisopetuksesta. Opinnäytetyö. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Luettavissa

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-200911235873> (2.10.2011)

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry 2005. Viulun ohjelmistoluettelo 2005. Luettavissa <http://www.musiikkioppilaitokset.org/easydata/customers/sml/files/Ohjelmistot/ViuluOhj.pdf> (2.10.2011)

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry 2005. Viulunsoiton tasosuoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet. Luettavissa

<http://www.musiikkioppilaitokset.org/easydata/customers/sml/files/Tasosuoritukset2005/Viulu2005.pdf> (2.10.2011)

Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry 2005. Pianonsoiton tasosuoritusten sisällöt ja arvioinnin perusteet. Luettavissa

<http://musicedu.fi/easydata/customers/sml/files/Tasosuoritukset2005/Piano2005.pdf> (2.10.2011)

Tuovila, Annu 2003. "Mä soitan ihan omasta ilosta": Pitkittäinen tutkimus 7-13-vuotiaiden lasten musiikin harjoittamisesta ja musiikkiopisto-opiskelusta. Väitöskirja. Helsinki: Sibelius-Akatemia. Luettavissa

http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/lapset/Tutkimus/Annu_Tuovila.pdf (22.12.2011)

Haastattelut:

Poutanen, Riitta 2010. Rehtori. Länsi-Helsingin musiikkiopisto. Haastattelu:16.3.2010

Tallenne Aikamatka-konsertista 28.10.2010

Händel: E-duuri sonaatti viululle ja pianolle

Adagio

Allegro

Haydn: D-duuri sonaatti viululle ja pianolle

Allegro

Larghetto

Tempo di Menuetto

Gliere: Romanssi op.45 no.3

Melartin: Menuetto op. 82 no.7

Kuusisto: Preludi

Williams: Teema "Schindlerin listasta"

Esittäjinä oppilaiden lisäksi olivat Hanna ja Suvi.

